

Judikatūras krājums

Lieta T-340/14

Andriy Klyuyev
pret
Eiropas Savienības Padomi

Kopējā ārpolitika un drošības politika — Ierobežojoši pasākumi saistībā ar situāciju Ukrainā — Līdzekļu iesaldēšana — To personu, vienību un struktūru saraksts, kam piemēro līdzekļu un saimniecisko resursu iesaldēšanu — Prasītāja vārda iekļaušana — Tiesības uz aizstāvību — Pienākums norādīt pamatojumu — Juridiskais pamats — Tiesības uz efektīvu tiesību aizsardzību tiesā — Iekļaušanas sarakstā kritēriju neievērošana — Acīmredzama kļūda vērtējumā — Tiesības uz īpašumu — Tiesības uz reputācijas aizsardzību — Vispārējās tiesas (devītā palāta paplašinātā sastāvā) 2016. gada 15. septembra spriedums ?II – 0000

Kopsavilkums – Vispārējās tiesas (devītā palāta paplašinātā sastāvā) 2016. gada 15. septembra spriedums

1. *Eiropas Savienība — Iestāžu aktu tiesiskuma pārbaude tiesā — Ierobežojoši pasākumi saistībā ar situāciju Ukrainā — Pārbaudes apjoms — Pierādījums par pasākuma pamatotību — Savienības kompetentās iestādes pienākums apstrīdēšanas gadījumā pierādīt to motīvu pamatotību, kas izvirzīti pret attiecīgajām personām vai vienībām*

(Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 47. pants; Padomes Lēmums 2014/119/KĀDP; Padomes Regula Nr. 208/2014)

2. *Kopējā ārpolitika un drošības politika — Ierobežojoši pasākumi saistībā ar situāciju Ukrainā — Lēmums par līdzekļu iesaldēšanu — Tiesības uz aizstāvību — Apsūdzības elementu paziņošana — Vēlāks lēmums, ar kuru prasītāja vārds tiek paturēts to personu sarakstā, uz kurām attiecas šie pasākumi — Šī lēmuma pamatošana uz jaunu informāciju, kas nav tikusi iekļauta sākotnējā lēmumā — Tiesību uz aizstāvību un tiesību uz efektīvu tiesību aizsardzību tiesā pārkāpums — Neesamība*

(Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 41. panta 2. punkta a) apakšpunkts un 47. pants; Padomes Lēmums 2014/119/KĀDP, kurā grozījumi izdarīti ar Lēmumiem 2015/143/KĀDP un 2015/364/KĀDP; Padomes Regula Nr. 208/2014, kurā grozījumi izdarīti ar Regulām 2015/138 un 2015/357)

3. *Iestāžu akti — Pamatojums — Pienākums — Piemērošanas joma — Ierobežojoši pasākumi, kas vērsti pret konkrētām personām un vienībām saistībā ar situāciju Ukrainā — To personu līdzekļu iesaldēšana, kuras iesaistītas valsts līdzekļu nelikumīgas piesavināšanās darbībās — Lēmums, kas*

iekļaujas ieinteresētajai personai zināmos apstākļos, ļaujot tai saprast attiecībā uz to noteiktā pasākuma apjomu – Īsa pamatojuma pieļaujamība – Robežas – Pamatojums, ko nevar veidot vispārīgs un uz stereotipiem balstīts formulējums

(LESD 296. pants; Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 41. panta 2. punkta c) apakšpunkts; Padomes Lēmums 2014/119/KĀDP, kurā grozījumi izdarīti ar Lēmumiem 2015/143/KĀDP un 2015/364/KĀDP; Padomes Regula Nr. 208/2014, kurā grozījumi izdarīti ar Regulām 2015/138 un 2015/357)

4. *Eiropas Savienības tiesības – Savienības vērtības un mērķi – Vērtības – Tiesiskuma ievērošana – Tiesiskums – Jēdziens*

(LES 2. pants un LESD 49. pants)

5. *Kopējā ārpolitika un drošības politika – Ierobežojoši pasākumi, kas vērsti pret konkrētām personām un vienībām saistībā ar situāciju Ukrainā – To personu līdzekļu iesaldēšana, kuras ir atbildīgas par Ukrainas valsts līdzekļu nelikumīgu piesavināšanos – Valsts līdzekļu nelikumīga piesavināšanās – Jēdziens – Valsts līdzekļu vai aktīvu nelikumīgas piesavināšanās fakti, kas var apdraudēt Ukrainas institucionālos vai juridiskos pamatus un tiesiskuma ievērošanu šajā valstī*

(Padomes Lēmuma 2014/119/KĀDP, kas grozīts ar Lēmumu 2015/143/KĀDP, 1. panta 1. punkta a) apakšpunkts)

6. *Kopējā ārpolitika un drošības politika – Ierobežojoši pasākumi, kas vērsti pret konkrētām personām un vienībām saistībā ar situāciju Ukrainā – To personu līdzekļu iesaldēšana, kuras iesaistītas valsts līdzekļu nelikumīgas piesavināšanās darbībās – Tiesību uz īpašumu ierobežojums – Samērīguma principa pārkāpums – Neesamība – Tiesību uz reputācijas aizsardzību pārkāpums – Neesamība*

(Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 17. pants; Padomes Lēmums 2014/119/KĀDP, kurā grozījumi izdarīti ar Lēmumiem 2015/143/KĀDP un 2015/364/KĀDP; Padomes Regula Nr. 208/2014, kurā grozījumi izdarīti ar Regulām 2015/138 un 2015/357)

1. Lai gan Padomei ir plaša rīcības brīvība attiecībā uz vispārējiem kritērijiem, kuri ir jāņem vērā, nosakot ierobežojošus pasākumus, Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 47. pantā garantētā pārbaudes tiesā efektivitāte nozīmē, ka, pārbaudot, vai iemesli, kuri ir pamatā lēmumam par konkrētas personas vārda iekļaušanu vai atstāšanu to personu sarakstā, kurām piemērojami ierobežojoši pasākumi, ir tiesiski, Savienības tiesai ir jāpārlicinās, ka šis lēmums, kam attiecībā uz šo personu ir individuāla piemērojamība, ir balstīts uz pietiekami drošiem faktiem. Tas nozīmē, ka ir jāpārbauda pamatojuma izklāstā norādītie fakti, kas ir minēti lēmuma pamatā, tādēļ pārbaudē tiesā ir jāizvērtē ne tikai norādīto apsvērumu abstrakta ticamība, bet arī tas, vai šie apsvērumi – vai vismaz viens no tiem, kurš tiek uzskatīts par pašu par sevi pietiekamu šā paša lēmuma pamatošanai, – ir pietiekami precīzi un konkrēti pamatoti.

Šajā ziņā tiesas procesa uzsākšana valsts kriminālprocesa kodeksa izpratnē un iespējama aizsardzības pasākumu veikšana valsts līmenī var būt uzskatāmas par būtiskām norādēm, lai pierādītu tādu faktu pastāvēšanu, kas attaisno ierobežojošu pasākumu noteikšanu Savienības līmenī, un lai novērtētu nepieciešamību veikt šādus pasākumus nolūkā nodrošināt valsts iestāžu veiktās rīcības iedarbību. Tomēr – ja vien tā balstās uz drošiem faktiem – ierobežojošu pasākumu veikšana ir Padomes kompetencē, kas autonomi lemj par šādu pasākumu nepieciešamību un lietderību, ņemot vērā kopējās ārpolitikas un drošības politikas mērķus, neatkarīgi no šajā saistībā veiktas attiecīgās trešās valsts iestāžu izmeklēšanas un jebkādas citas to veiktas rīcības valsts līmenī.

Turklāt pret attiecīgo personu vērsto apsvērumu pamatotība gadījumā, ja tie tiek apstrīdēti, ir jāpierāda tieši kompetentajai Savienības iestādei, un šai personai nav jāiesniedz pierādījumi par šo apsvērumu pamatotības trūkumu.

(skat. 36., 44., 99., 119. un 120. punktu)

2. Tiesību uz aizstāvību ievērošana, kas ir aizsargāta Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 41. panta 2. punkta a) apakšpunktā, kurai ES līgumā ir piešķirts tāds pats juridiskais spēks kā Līgumiem, ietver tiesības tikt uzklautam un tiesības piekļūt lietas materiāliem, savukārt tiesības uz efektīvu tiesību aizsardzību tiesā, kas ir apstiprinātas minētās hartas 47. pantā, nozīmē, ka ieinteresētajai personai ir jāvar uzzināt attiecībā uz to pieņemtā lēmuma pamatojumu. No tā izriet, ka, pieņemot lēmumu atstāt personas, vienības vai struktūras vārdu vai nosaukumu to personu, vienību vai struktūru sarakstā, uz kurām attiecas ierobežojoši pasākumi, Padomei ir jāievēro šīs personas, šīs vienības vai šīs struktūras tiesības tikt iepriekš uzklautai, ja Padome attiecībā uz to lēmumā, ar kuru ir nolemts turpināt iekļaušanu sarakstā, konstatē jaunus apstākļus, proti, apstākļus, kuri nebija ietverti sākotnējā lēmumā par iekļaušanu šajā sarakstā.

Tā kā prasītājam bija piekļuve informācijai un pierādījumiem, uz kuru pamata Padome ir turpinājusi attiecināt ierobežojošos pasākumus attiecībā uz viņu, un viņš ir varējis laikus sniegt savus apsvērumus, nevar tikt secināts, ka ir pārkāptas prasītāja tiesības uz aizstāvību un tiesības uz efektīvu tiesību aizsardzību tiesā.

(skat. 55., 56., 59. un 61. punktu)

3. Skat. nolēmuma tekstu.

(skat. 65.–71. punktu)

4. Tiesiskuma ievērošana ir viena no Savienības pamatā esošajām pamatvērtībām, kā izriet no LES 2. panta, kā arī no ES līguma un Eiropas Savienības Pamattiesību hartas preambulas. Tiesiskuma ievērošana turklāt atbilstoši LES 49. pantam ir priekšnoteikums uzņemšanai Savienībā. Tiesiskuma jēdziens, izmantojot alternatīvu formulējumu “likumība”, ir aizsargāts arī Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas preambulā.

Tiesas un Eiropas Cilvēktiesību tiesas judikatūrā, kā arī Eiropas Padomes darbā Eiropas Padomes komisijā “Demokrātija caur tiesībām” ir sniegts neizsmeļošs to principu un normu saraksts, kas var ietilpt tiesiskuma jēdzienā. To skaitā ir likumības, tiesiskās noteiktības un izpildvaras patvaļas aizlieguma princips; neatkarīgas un objektīvas tiesas; efektīva pārbaude tiesā, tai skaitā attiecībā uz pamattiesību ievērošanu, un vienlīdzība likuma priekšā. Turklāt Savienības ārējās darbības kontekstā noteiktos juridiskos instrumentos, piemēram, Regulā Nr. 1638/2006, ar ko paredz vispārējos noteikumus Eiropas kaimiņattiecību un partnerības instrumenta izveidošanai, korupcijas apkarošana ir minēta kā princips, kas ietilpst tiesiskuma jēdzienā.

(skat. 87. un 88. punktu)

5. Lai gan nevar tikt izslēgts, ka noteikta rīcība, kas attiecas uz valsts līdzekļu piesavināšanās faktiem, var apdraudēt tiesiskumu, nevar atzīt, ka jebkāds trešajā valstī noticis valsts līdzekļu piesavināšanās fakts attaisno Savienības iesaistīšanos tās kopējās ārpolitikas un drošības politikas jomas kompetenču ietvaros ar mērķi nostiprināt un atbalstīt tiesiskumu šajā valstī. Lai varētu konstatēt, ka valsts līdzekļu piesavināšanās var attaisnot Savienības rīcību minētās politikas ietvaros, kuras pamatā ir mērķis konsolidēt un atbalstīt tiesiskumu, strīdīgajiem faktiem ir vismaz jāvar apdraudēt attiecīgās valsts institucionālos un juridiskos pamatus.

Runājot par tādu iekļaušanas sarakstā kritēriju, kāds ir izklāstīts Lēmuma 2014/119/KĀDP par ierobežojošiem pasākumiem, kas vērsti pret konkrētām personām, vienībām un struktūrām saistībā ar situāciju Ukrainā, kurš grozīts ar Lēmumu 2015/143/KĀDP, 1. panta 1. punkta a) apakšpunktā, kas attiecas it īpaši uz personām, kuras ir identificētas kā atbildīgas par Ukrainas valsts līdzekļu piesavināšanos, šāds kritērijs var tikt uzskatīts par atbilstošu Savienības tiesību sistēmai tikai tiktāl, ciktāl tam var piešķirt jēgu, kas ir saderīga ar augstāka spēka tiesību normu prasībām, kurām tam ir jāatbilst, un, konkrētāk runājot, ar mērķi atbalstīt tiesiskumu Ukrainā. Turklāt šāda interpretācija ļauj ievērot plašo rīcības brīvību, kas ir Padomei, lai noteiktu vispārējos iekļaušanas kritērijus, vienlaikus nodrošinot principā pilnīgu Savienības tiesību aktu tiesiskuma pārbaudi pamattiesību gaismā. Līdz ar to minētais kritērijs ir jāinterpretē tādējādi, ka tas nevis abstrakti attiecas uz jebkādu valsts līdzekļu piesavināšanās darbību, bet gan uz valsts līdzekļu vai aktīvu piesavināšanās faktiem, kas, ņemot vērā piesavināto līdzekļu vai aktīvu summu vai veidu vai kontekstu, kurā šie fakti ir notikuši, ir tādi, kas, kā minimums, var apdraudēt Ukrainas institucionālos vai juridiskos pamatus, it īpaši likumības, izpildvaras patvaļas aizlieguma, efektīvas pārbaudes tiesā un vienlīdzības likuma priekšā principu un galarezultātā – apdraudēt tiesiskuma ievērošanu šajā valstī. Šādi interpretēts, iekļaušanas kritērijs atbilst attiecīgajiem ES līguma mērķiem un ir samērīgs ar tiem.

(skat. 89.–91. punktu)

6. Skat. nolēmuma tekstu.

(skat. 130.–135. punktu)